

Čas glavne prošnje

Nevihta na Rogaški gori

✍ Dušan Škodič

Vroč zrak je ždel med haloškimi hribčki in listje vinskih trt pod Rogaško goro je komaj opazno drhtelo med negodnimi grozdi. Večjih del na poljih ni bilo in kmetje so se pozno dopoldne skupaj z družinami in posli odpravili k romanju. Bil je ponedeljek, šestega avgusta, dan pred godom svetega Donáta.

A dramatic photograph of a lightning bolt striking a tree against a dark, stormy sky. The lightning bolt is bright yellow and orange, branching out as it descends towards a dark silhouette of a tree in the foreground. The sky is a deep, dark blue, and the overall scene is captured in a low-angle shot, emphasizing the power and height of the lightning strike.

ROMANJE K VREMENSKEMU ZAVETNIKU

Rogaška gora je strma gmota, ki se nenavadno silovito požene proti nebu nad vinorodno pokrajino. S Ptujskega polja je videti razpotegnjena, z juga izstopa njen greben s tremi vrhovi, od vzhoda in zahoda pa je videti kot konica, ki hoče prebosti nebo. Zaradi svojih nenavadnih oblik je od nekdaj pritegovala človekovo pozornost in ta se je od prastarih časov zatekal v njene strmine, kjer je iskal stik s svojimi božanstvi. V petnajstem in šestnajstem stoletju je v kraje pod njo občasno prirohnel krvoločni Turek in daleč vidni kres z njenega vrha je ljudi opozarjal, da so se pravočasno zatekli v varno okrilje gozdov. Rodovitna pokrajina pod Rogaško goro je zelo odvisna od vremena, zato so na njenem vrhu postavili cerkev v čast svetemu Donatu, ki je vremenski zavetnik in priprošnjik. Priporočali so se mu ob suši in preobilni mokroti, seveda pa predvsem proti strelji in toči, ki je rada klestila po pridelkih.

Tisto poletje je bilo zelo soparno in nevihte so bile pogoste, zato se je na romanje zgrnilo veliko število ljudi iz bližnjih vasi. Pot jih je vodila najprej skozi mogočen bukov gozd, nato pa strmo navzgor. Rogaška gora je naporna za hojo in proti vrhu skalovita. Peščenjakova pečina je slaba in drobljiva, strmali, iz katerih so kimala posušena stebila

odcvetelih netreskov, pa prepadne, zato so se jim romarji ogibali, kolikor se je le dalo. Občasno se je od kdo ve kod pojavil veter in zavel med skri-venčnim grmičevjem, a s seboj prinašal le vročino, ki ni sušila potu na pregretilih telesih. Mali zvon je pozvaljal dobrodošlico. Ljudje so se po skoraj dveh urah naporne hoje gnetli na skromnem prostoru okoli cerkvice, ki je iz doline dajala mnogo večji vtis, kakor od blizu. Celu robate kmetske duše so se z občudovanjem ozirale po razgibanih haloških vinogradih, valovitih goricah in bogatem Ptujskem ter Dravskem polju, ki sta izginjala v sparskih meglicah. Od zahoda je bilo videti prihajajočo sivino, ki je obetala še eno od mnogih ploh, ki so za nekaj kratkih ur osvežile ozračje in ko se je ob pol enajstih pričela sveta maša, so po zadnjih vstopajočih že padle prve kaplje. Nekajkrat je kratko zarmelo in z vetrom je prineslo kot grah drobno točo, ki je neškodljivo odskakovala od strehe. Zaprli so

težka vrata, da bi naraščajoči hrup ne motil opravi-
la in se zatopili v molitev.

Duhovnik in farani so se pokrižali in začeli *Vstopni spev*.

»V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.«
Amen je odgovorila množica.

Zunaj se je med tem zelo hitro stemnilo in pri-
žgane sveče so vedno težje odrivale temačnost po
cerkveni ladji. Skozi mala okna se je vedno pogoste-
je pobliskavalo. Ljudje so se nehote ozirali za oltar,
kjer je med vsako novo razelektrivijo iz teme vztre-
petala freska sv. Donata. Ta je v eni roki držal snop
žita in tri grozde, kar je ponazarjalo čas zorenja, ko
je bil pridelek najbolj izpostavljen močnim neviht-
tam. V drugi roki pa je stiskal nekaj popolnoma
drugega, namreč šop ostrih puščic. To je ponazar-
jalo strele, ki se jih je kot vremenski zavetnik trudil
ustaviti.

Pričeli so z *Usmiljenjem*.

»Gospod usmili se.« *Gospod usmili se*, je donelo od presušenih kamnitih zidov, ki jih je od zunaj obilno oblivala deževnica. Pokljanje toče je ponehalo.

Hitrost zunanjega dogajanja je nakazovala običajno poletno nevihto, ki se prične in konča v nekaj minutah. Ljudje so se počutili nelagodno, saj sta strela in grmenje naravna pojava, za katera ima vsako bitje že prirojen prastrah. A kje bi se lahko počutili varne, če ne v cerkvi? Duhovnik je nadaljeval z *Glorio*.

»Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje.«

Ljudje so zadrževali dih in prisluškovali divjanju sil, ki so počasi zamirale in se oddaljevale. Neurje je kot že tolikokrat privršalo, se razbesnelo in šlo naprej, dokler mu nekje preprosto ne bo zmanjkalo moči in se bo končalo kot zamirajoča ploha. Grmelo je vedno redkeje in preplavilo jih je olajšanje, ko se je skozi stekla v notranjost presvetlil prvi žarek.

FOTO: LUKA OVČAR

STRELA

Prišel je čas *glavne prošnje*.

Duhovnik je razširil roki in ko je odprl usta, da bi izrekel uvodni »molimo«, je oltar pred njim zažarel. Iz njegovih rok so se stegnile modre praske-tajoče lovke, ki so se za trenutek sklenile z bližnjimi kovinskimi svečniki in od tam pohitele naprej po prostoru. Strela je v hipu preskočila med gosto stoječo množico, ljudi je vrglo vznak, jim vnelo lase in osmodilo preznojeno obleko. Poka pravzaprav ni slišal nihče, saj se je zgodil v istem hipu kot električni udar. Leseni zvonik je začel popuščati in hreščati, da se je skozi špranje pokazal del že skoraj jasnega neba, zvon pa se je pri tem snel iz ležišča in treščil na kamnita tla. Težki kosi bronastih razbitin so še nekaj trenutkov odzvanjali po kotih. Trenutke tišine je kmalu zamenjalo vsesplošno vpi-tje preživelih, ki so se eden preko drugega drenjali proti vratom. Šele, ko jih je zunaj obsijalo sonce, so počasi spoznavali, da je prva nevarnost minila. Zvonik je sicer grozil, da se bo do konca prelomil in se zvalil po pobočju, sledov ognja pa, z izjemo nekaj dima iz vlažnih tramov v ostrešju, ni bilo. Prizadeto je bilo tudi zidovje, ki je dobilo razpoke, kot da bi ga razmajal potres. V notranjosti je bilo dosti huje. Tla so bila pokrita z nesrečneži, od katerih se je še kadilo. Možje so kmalu spoznali, da s stihjskim iskanjem svojcev ne bodo prišli nikamor, zato so se vsaj toliko organizirali, da so v naslednji uri na prostor pred cerkvijo, kjer se ni bilo več bati morebitnega rušenja, znosili smrtno žetev. Med tem se je nekaj prizadetih čudežno ovedlo, med drugim tudi duhovnik, ki je z osmojeno štolo hodil med ljudmi kakor mesečnik in v nemoči vil roke. Ostal je brez svoje podružnične cerkve in mnogih faranov. Minilo je več dni, preden so v dolino znosili vse tiste, ki jih je ugonobila strela. Bilo jih je devetinpetdeset. Le tri od njih so pokopali v Svetem Vidu, ki se danes imenuje Videm pri Ptujju in je sedež fare. Osemindvajset jih leži pri Svetem Juriju na pobočjih Donačke gore in še enkrat toliko v bližnjih Žetalah. Popis nesrečnih romarjev hranijo v mrliški knjigi sv. Vida.

In cerkev? Zaradi prevelike izpostavljenosti je cerkvene oblasti niso pustile obnavljati. Na južnem podnožju gore so zgradili novo cerkvico sv. Donata in staro ime Rogaška gora se je sčasoma spremenilo. Danes je Donačka gora (884 m) zelo hvaležen planinski cilj. Zaradi posebne oblike je med domačini poznana tudi kot »Štajerski Triglav«.

Dogodek na dan 6. avgusta 1741 pa je ostal za-beležen kot najhujša nesreča zaradi udara strele na našem ozemlju in obenem v gorah. ●